

Fra min klostertid

Egnshistorisk Nyt nr. 3 – 1999 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

Fra min klostertid

Det siges, at da fanden blev gammel, gik han i kloster. Jeg har prøvet at være i kloster som ung, men jeg blev der kun i 3 måneder, og det gik til på følgende måde: I sommeren 1943 blev jeg, som tyveårig, student fra Roskilde Katedralskole. Nu var spørgsmålet så, hvad jeg videre skulle tage mig til. Mine forældre syntes, at det havde kostet dem nok at holde mig i skole i 13 år, så de mente, at nu var det på tide, at jeg selv tjente nogle penge; men jeg vidste jo godt, at en studentereksamen ikke giver adgang til større stillinger, man må læse videre for at opnå en god stilling.

Jeg var god til sprog og ville gerne være korrespondent i tysk og engelsk, men så skulle jeg læse 2 år mere, og da det foregik i København, skulle jeg hver dag med toget dertil. Det var jo midt under anden Verdenskrig, så det var ikke ufarligt at færdes i København, der vrimlede med tyskere og deres danske håndlangere, så jeg betænkte mig.

Da jeg var begyndt at komme sammen med min senere mand, som skulle arve sine forældres gård, så mente mor, at hvis det blev alvor med os, var det nok bedre, at jeg kom på husholdningsskole og fik lært noget om husholdning og madlavning, som der jo ikke havde været tid til for lektielæsning. Jeg blev indskrevet på Haraldsborg Husholdningsskole, der lå ved hovedvej 6, lidt nord for Roskilde. Det var ikke længere fra mit hjem, end at jeg kunne cykle frem og tilbage og bo hjemme, og det var billigere, end hvis jeg skulle have haft logi på skolen.

Men skolen begyndte først 1. november, så jeg havde 3 måneder, hvor jeg manglede noget arbejde; men problemet løste sig selv, for en dag ringede sognepræsten i Himmelev, pastor Kroon, til mor og fortalte, at en af damerne på det adelige Jomfrukloster i Roskilde havde mistet sin stuepige, der var druknet ved badning i Roskilde fjord. Det var ikke nemt i en fart at finde en afløser, derfor

ringede han og hørte, om jeg ikke kunne overtage hendes plads, bare et par måneder.

Pladsen var let, men ringe betalt; jeg sagde imidlertid ja af mangel på bedre og holdt mit indtog på klostret sidst i juli.

Det var en forunderlig verden jeg der kom ind i, et lille lukket samfund uden den store kontakt til verden udenfor klosterhaven, men meget interessant at lære at kende.

Der var på det tidspunkt, jeg kom, otte ældre Frøkener, der havde hver deres lejlighed med stue, køkken og soveværelse, samt en Priorinde, der havde sin gamle mor boende.

De var alle som børn blevet indskrevet af deres forældre, og der var sat en sum penge, så de kunne bo der, hvis de ikke blev gift. Hvis de imidlertid blev gift, overgik pengebeløbet til klostret, ellers havde summen trukket så mange renter gennem årene, at de kunne betale for deres ophold resten af livet.

De var alle over 50 år, meget forskellige af udseende og temperament, den ældste var 90 år, en meget lille og væver dame med gnistrende sorte øjne; hun hed frøken Moth, og hun var sjældent ude af sin lejlighed, undtagen til de fælles middage i spisestuen.

Så var der frøken Didrichsen, en blid, spinkel dame, der må have været en skønhed i sine unge dage.

Der var frøken Heiberg, der var i familie med vores store digter Johan Ludvig Heiberg, og den store mandhaftige frøken Deichmann, der færdedes meget i haven og rundt i byen.

Endelig var der Ingeborg Buhl, der havde rejst rundt i verden, og var forfatter og havde skrevet flere bøger; men hun var svagelig og måtte ligge i sengen i lange perioder. Man så i det hele taget ikke meget til beboerne i klostret, og de talte aldrig til os stuepiger, nikkede kun til os i forbifarten. Vi tilhørte hver sin verden.

Den dame jeg blev stuepige hos, hed frøken Lütken. Hendes far havde været general, hun var helt alene, hendes forældre var døde, og hun havde ingen søskende. Hun havde været

Fra min klostertid

Egnshistorisk Nyt nr. 3 – 1999 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

køn i sine unge dage, men med et luftigt temperament og dårligt hjerte. Desværre lå mit værelse lige over hendes soveværelse, så hvis vi stuepiger samledes på mit værelse til snak og sjov, gik der straks bud til os, at vi skulle være stille, for hun havde fået et hjerteanfald, så vi lærte hurtigt at samles på et andet værelse.

Arbejdet var let, om morgenen skulle vi koge kaffe og hente lidt brød og smør fra det store fælles køkken, og så skulle vi rede seng og tørre støv af i lejligheden, samt støvsuge gulvtæpperne.

Til frokost hentede vi igen en bakke med brød, smør og pålæg. Vi stuepiger spiste derimod varm mad i en stue ved siden af køkkenet, den kaldtes frøkenstuen.

Her fik vi hver dag to retter solid dagligmad. I køkkenet spiste lillepigen, kokkepigen og overkokkepigen og også tre gartnere, der passede den store køkken- og frugthave, samt drivhusene med både grønne og blå druer, fersken, tomater og agurker.

Om aftenen samledes frøkenerne i den smukke spisestue til middag, 3 retter finere mad, serveret af deres tjener i rødt liberi med hvide handsker, jo, der var skam standsforskelse.

Om mandagen blev der gjort ekstra meget ud af middagen, da kom sølvtøj og krystalglas på det store ovale spisebord, og damerne mødte op i lange silkekjoler.

Vores påklædning til daglig inkluderede et hvidt stivet forklæde og en blå bomuldskjole. I køkkenet havde overkokkepigen eller husjomfruen, som vi kaldte hende, altid hvid kittel og hvid kappe på. Om aftenen havde vi fri og kunne gå i byen, vi fik vores smørrebrød i frøkenstuen ved 18 tiden, og så skulle vi kun tæppe af hos vores ”dame”, som vi kaldte frøkenerne, d.v.s. tage sengetæppet af og slå dynen lidt tilside, så sengen var inbydende at kravle i.

Hver anden søndag havde vi fri og også en eftermiddag om ugen. Lønnen var 55 kr. om måneden, - så det var til at overse.

Lørdag formiddag skulle der gøres ekstra rent hos min frøken. Alle dørbeslag, der var

af messing, skulle pudses, så de skinnede. Stolene blev sat i bestemt rækkefølge ude på gangen, og gulvtæpperne blev rensset ved vask med salmiakvand og klud, d.v.s. at jeg kravlede på knæ med gulvklud i hånden og gennemgik hele tæppet, bagefter havde det sine smukke farver igen, men det var jo også et dyrt, gammelt tæppe.

En lille detalje husker jeg tydeligt. I et hjørne af min frøkens dagligstue stod en hundekurv med en lille hund og et kunstigt kødben. – Den første gang jeg var der, troede jeg, at det var en levende hund – men nej, damerne måtte ikke have hverken hunde eller katte. Jeg syntes, det var rørende med den lille udstoppede hund, så følte hun sig måske ikke så alene, når den lå i sin lille kurv.

Vi piger havde jo mange fritimer, og dem benyttede vi til at gå i byen, eller vi soledede os i den del af haven, hvor vi måtte opholde os, eller vi gik sammen på værelserne og snakkede og hyggede os. En af de andre stuepiger havde en ældre bror, der sammen med en ven, tit kom om aftenen, og de lærte os at spille whist, endda meget grundigt, - vi har tilbragt mange fornøjelige timer med kortspil på loftet i klostret, og det jo ikke ligefrem det, man regner med at lære i et Jomfrukloster.

Engang fandt vi nogle store kister i et rum på loftet, de var fulde af gamle fine kjoler, som damerne for mange år siden havde båret. – Vi fik lov at klæde os ud i nogle af dem, og damerne kom og beundrede os, nogle af dem med tårer i øjnene, fordi de kom til at tænke på deres egen ungdom.

Min frøken havde en gang om ugen 3 af de andre damer til bridgespil; så kom det musselmalede kaffestel frem, og jeg skulle servere kaffe og kage for dem i sort kjole og hvidt pynteforklæde. Det bedste de vidste, var at sladre om deres stuepiger, hvem de kom sammen med af unge mænd o.s.v. – Min frøken skulle altid have at vide, om jeg gik i biografen eller til bal, de oplevede kun tingene på andenhånd.

Fra min klostertid

Egnshistorisk Nyt nr. 3 – 1999 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

Det hændte at Kristian kom på besøg, så lodsede jeg ham ind ad bagtrappen, det var ikke velset med herrebesøg på vore værelser.

Den 29. August 1943 skærpedes forholdet mellem Danmark og Tyskland. – Sabotagen var taget til, regeringen fik sin afsked af Werner Best, Tysklands befuldmægtigede i Danmark. – Vore soldater blev interneret, og der blev indført udgangsforbud, i første omgang fra kl. 21 til kl. 6 om morgenen; det var meget generende for aftenlivet, biograferne måtte rykke deres forestillinger frem, og besøg hos venner og familie blev stærkt indskrænket.

Så var det forbi med demonstrationerne mod nazivenlige forretningsfolk.

Der havde i nogle aftener før 29. August været hærværk af store skarer, der gik gennem hovedgaden og knuste ruder hos disse forretningsfolk. Ingen vidste, hvem i skaren, der gjorde det, og når politiet kom, var alle spredt ud over gaderne, - jeg var også med en aften, men det syntes jeg var for farligt, så jeg holdt mig siden indendørs.

Den 29. August ville jeg gerne hjem for at se hvordan det stod til, men der stod vagtposter ved alle veje ud af byen, men jeg kendte dog en cykelsti over nogle marker i Himmelev, så jeg slap uantastet hjem. Nogle dage senere ville jeg besøge nogle bekendte på Køgevej, men blev standset af en tysk vagtpost og blev anmodet om at vise passerseddel, men jeg stak ham et medlemskort, og da han ikke kunne læse dansk, godtog han det og lod mig passere.

14 dage senere blev udgangsforbudet ændret til kun at gælde fra kl. 23 til 6 morgen.

Kristian så jo til mig på klostret, og én aften kom han for sent af sted, klokken var over 11, og ved Røde Port blev han standset af en tysk vagtpost, der råbte ”Halt, wer da?” og en stærk lampe blev stukket ind i ansigtet på ham. – Han sagde sit navn, og en dansk tolk oversatte; så spurgte man ham, hvor han kom fra, og han svarede: ”Det adelige Jomfrukloster”. Man spurgte så hvad han skulle der, ”lære til munk” svarede han, det

blev oversat, og så slog tyskeren en høj latter op, ”lad ham passere” blev der sagt ”han er ganske uskadelig”, og hurtigt forsvandt Kristian hjemad til Østrup.

Da han kom et stykke udenfor byen, kørte han midt på landevejen med fuldt blus på cykellygten, og i Gundsølille mødte han en cyklist, der sikkert var ude i samme ærinde. Han blev så bange, da han så det stærke lys, at han smed cyklen i grøften og forsvandt i løb ud over markerne.

Efter yderligere 14 dage blev udgangsforbudet helt ophævet, og alle åndede lettet op, jeg fortsatte stille og roligt mine dage på klostret til den 31. Oktober.

Frøken Lütken skulle inspicere mit værelse, før jeg forlod det; jeg havde været så uheldig at slå min vandkande til servanstellet i stykker, og den ville hun have, at jeg skulle erstatte, men det nægtede jeg. Min usle løn på 50 kr. om måneden rakte ikke hertil. Det blev hun stiktosset over og skældte mig ud, men jeg forsvandt lige så stille med mit habengut på cyklen og sagde ikke engang farvel til hende. – Så det var en kedelig afslutning på et ellers interessant ophold.

Hvad jeg ikke vidste, var, at jeg boede ovenpå et stort våbenlager; det fik jeg først at vide 50 år senere, da Lise Nørgård skrev, at klosterforvalterens kone gemte alle de våben, som de ellers havde i deres privatbolig, lige inden for porten til klostret.

Oberstløjtnant Løkkegård, som forvalteren hed, gik under jorden 29. August for ikke at blive interneret, og i nattens mulm og mørke blev alle de våben, de opbevarede, flyttet ned i kælderen under klostret, så i krigens sidste 2 år sov alle frøknerne ganske intetanende oven på et større våbendepot. – Sikken en ballade hvis tyskerne havde opdaget det, men ingen fik nogensinde den ringeste mistanke i den retning før krigen var slut, og det kom for dagens lys.

Käthe Skov Larsen